

Mirada conspirativa enrere

L'URSS va ser dissolta a corre-cuita i gairebé a la desbandada. I arriscant-me a ser acusat de debot de la concepció conspirativa de la història, gosaria a dir fins i tot que en el rerefons de la premsa per esborrar del mapa aquell immens ens geopolític i ideològic hi havia no pocs interessos de conquesta d'un immens mercat. Tot es va fer de premsa, passant per sobre de les propostes de re-conversió gradual per tal de no deixar tot un imperi d'un dia per l'altre sense estat.

De compulsivitat, n'hi va haver fins i tots en l'escenificació. El 25 de desembre de 1991, quan Gorbtxov acabava de dimitir i per la televisió sonava per última vegada l'himne de la Unió Soviètica, els periodistes allotjats a l'hotel Metropol vam sortir corrents cap a la plaça Roja per veure com arriaven la bandera de la falç i el martell de la cúpula del Kremlin. Quan hi vam arribar només vam tenir temps de veure com els operaris treien la corda del voraviu i la plegaven. Al cap de dos o tres minuts ja onejava la bandera tricolor russa.

La visualització del final de l'URSS va ser, doncs, tan sobtada que va irritar no pocs caps de redacció i directores de noticiaris televisius que esperaven un canvi solemne de bandera a

les dotze de la nit del 31 de desembre, segons havia insinuat, però mai confirmat, el nou poder ieltsinista. Però el gran espectacle de benvinguda al capitalisme, amb focs artificials i platós mediàtics a la plaça Roja inclosos, mai no va arribar a muntar-se, possiblement perquè els gestors de la nova Rússia no van gosar portar tan lluny el seu de per si carnavalesc joc polític.

Al cap de dos dies, el 27 de desembre, al Kremlin tenien lloc més escenes compulsives. Com un presagi del que passaria, mitja hora abans de l'hora que Gorbtxov tenia previst arribar-hi per endur-se'n els objectes personals, un grup de servidors de Ieltsin va irrompre a les dependències presidencials i va llançar de mala manera, per terra, pels corredors, els estris, els llibres i les capsques que havia de recollir l'últim president de la Unió Soviètica.

Tinc la sensació que no pocs dels que vam poder obser-

var de prop aquell daltabaix, fins i tots els que mai havíem estat pro-soviètics, estàvem posseïts per una mena de síndrome d'Estocolm. Era com la por de ser confosos amb els visionaris de la conspiració històrica, en uns moments en què deien que la història s'havia acabat; que les úniques veritats eren les de Karl Popper i les úniques bondats les del mercat. I que la millor cosa que podíem fer els que alguna vegada havíem cregut en el mite d'Octubre era penedir-nos, caure de genolls i demanar perdó... (com proclamà el predicador neoliberal Pedro Schwartz).

Aquelles pors, aquelles síndromes ens van arribar a fer prou curts de vista per no adonar-nos d'uns quants "indicis racionals de delictes", segons la tipificació que utilitzen, ara ja sense complexos, els liberals i demòcrates russos que han sabut mantenir la dignitat. Recordant aquells dies se m'acut una seqüència perversament conspirativa: el senyor Jeffrey Sachs, home de Harvard, del Fons Monetari Internacional i de la teràpia monetarista a Bolívia, posat a la nòmina dels Kremlin i allotjat a l'hotel Radisson Slavianskaia de Moscou, celebrant el cap d'any de 1991 en companyia del nou home fort de l'economia russa Iegor Gaidar. Una altra seqüència? Doncs, per exemple una bona col·lecció de poders fàctics econòmics

internacionals apuntant-se a l'oferta de "barra lliure" de Gaidar i alhora desmarcant-se del suport inicial a la proposta d'un "Pla Marshall per a Rússia" de Grigori Iavlinski, en aquells dies encara vice-primer ministre d'Economia de l'encara govern soviètic.

I és que el pla Iavlinski era massa car. Necessitava d'Occident 35.000 milions de dòlars anuals durant cinc anys, gairebé a fons perdut, mentre que l'oferta de Gaidar obria de bat a bat els boscos, les mines i els jaciments de gas i de petroli a canvi d'omplir el país de quioscos farts de "mars" i d'"snickers". Els crèdits del Fons Monetari Internacional en els últims cinc anys no arriben a 25.000 milions de dòlars, i només han servit per apuntalar l'economia especulativa i el capital criminal. Resulta que la inversió industrial productiva estrangera més pròxima a Moscou és una fàbrica espanyola: Campofrío. ■

LLIBERT FERRI

"La millor cosa que podíem fer els que alguna vegada havíem cregut en el mite d'Octubre era penedir-nos, caure de genolls i demanar perdó..."